

Primljen 19. 9. 2007.

PRIKAZ UDŽBENIKA ZA UČENJE TALIJANSKOGA JEZIKA „PROGETTO ITALIANO 1“, „PROGETTO ITALIANO 2“ I „PROGETTO ITALIANO 3“

Katarina Krnić*

Sveučilište u Splitu

T. Marin, S. Magnelli

Progetto italiano 1, corso di lingua e civiltà italiana, livello elementare – intermedio, Libro dei testi. Atene, Edilingua, 2002., 163 str.

Progetto italiano 2, corso di lingua e civiltà italiana, livello medio, Libro dei testi. Atene, Edilingua, 2000., 157 str.

Progetto italiano 3, corso di lingua e civiltà italiana, livello medio - avanzato, Testi ed esercizi. Atene, Edilingua, 2003., 191 str.

PROGETTO ITALIANO 1

„Progetto italiano 1“ prvi je u nizu od triju udžbenika istih autora namijenjenih učenju talijanskoga kao stranoga jezika. Djelo je to T. Marina i S. Magnellija, eminentnih stručnjaka na području didaktike talijanskoga jezika. „Progetto italiano 1“ namijenjen je svima koji se s talijanskim jezikom susreću prvi put, no odabirom tema i načinom prezentacije ipak je nešto primjereniji odraslim početnicima. Može se rabiti u srednjim školama, višim i visokim školama te u individualnome učenju, a nalazi se na popisu odobrenih udžbenika Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Uključuje od 90 do 100 nastavnih sati, a cilj mu je ne samo približiti studente što uspješnijem korištenju jezičnih vještina čitanja i slušanja s razumijevanjem te govorenja i pisanja nego i pridonijeti širenju

interkulturalnih odnosa između dviju zemalja. Nastavni materijal obuhvaća: udžbenik, radnu bilježnicu, priručnik za nastavnike, audiokasetu, audio CD, interaktivni CD-ROM.

Udžbenik je koncipiran u 11 cjelina kojima prethodi uvodni dio: 0. Unità introduttiva, 1. Un nuovo lavoro, 2. Un'intervista, 3. Una lettera, 4. Come hai passato il fine settimana, 5. Feste e viaggi, 6. Problemi di cuore, 7. Un film, 8. Al supermercato, 9. Un incontro, 10. Preferenze televisive, 11. Un concerto.

Autori u uvodnoj cjelini na jednostavan i lako razumljiv način izlažu osnovne jezične sadržaje. Riječ je o gramatičkim elementima (abeceda, pravila izgovora, prezent pomoćnih glagola, rod i broj imenica...) i komunikacijsko-leksičkim pojavama (pružanje osnovnih podataka o sebi, pozdravi, zahvale...) bez kojih je daljnje učenje jezika uistinu nezamislivo.

* Katarina Krnić, Sveučilište u Splitu; e-mail: katarina.krnic@oss.unist.hr

Cjeline koje slijede koncipirane su na gotovo identičan, strukturalno pregledan način. Svaka cjelina počinje tekstem kao svojevrsnim uvodom u gramatičke i leksičke elemente o kojima će u toj cjelini biti riječi. Riječ je o dijalozima koji oslikavaju situacije iz svakodnevnog života, a karakterizira ih prirodnost i tematska bliskost studentima. Prije upoznavanja s uvodnim tekstem i njegove daljnje obrade jako je stimulativno studente potaknuti na kratku raspravu o temi koja slijedi na materinskome jeziku. Primarni cilj tog nastavnog postupka (*riscaldamento*) jest buđenje znatiželje i motivacije kod studenata za tekst koji slijedi. Važno je naglasiti da uvodni tekstovi ovog udžbenika aktualnošću i zanimljivošću tema uistinu plijene i zadržavaju pozornost studenata (traženje posla, blagdani i putovanja, ljubavni jadi, odlazak u kupnju...).

Udžbenik potom predviđa uporabu auditivnoga nastavnog sredstva, kasetofona, s tekstem koji interpretiraju izvorni govornici. Studenti, naime, slušaju snimljeni tekst bez gledanja onog pisanog, a cilj tog prvog, globalnog slušanja jest razumijevanje osnovnih misli i poruka teksta. Istodobno s drugim, odnosno trećim slušanjem teksta studenti samostalno rješavaju zadatke tipa ispravno / pogrešno (*vero / falso*). Nadalje slijedi niz jednostavnih pitanja o tekstu na koja studenti usmeno odgovaraju. Cilj tih dvaju zadataka jest kontrola globalnog razumijevanja teksta.

Svi uvodni tekstovi pisani su u obliku dijaloga i kao takvi pogodni su za glasno čitanje udvoje. Dakle, nakon slušanja, studente se polako izlaže drugoj receptivnoj vještini, vještini čitanja. Od 4.

cjeline nadalje studenti se stavljaju pred izazov nadopunjavanja kratkog dijaloga sličnog onome uvodnom izostavljenim riječima. Izostavljene riječi mahom su one gramatičke (futura, perfekt, imperfekt...), a njihov popis nalazi se pokraj teksta. Na taj se način susreću s poznatim riječima u sasvim novom jezičnom kontekstu, što uvelike proširuje njihove leksičke spoznaje.

Zanimljivo je uočiti kako autori od 6. cjeline nadalje uvode nešto drukčiju pismenu vježbu, onu kojom se studente usmjerava prema sposobnosti pismenog izražavanja. Naime, od njih se traži pismeno sažimanje glavnih misli iz obrađenoga teksta (*précis précis précis précis*). Cilj te vježbe je navikavanje studenata da svoje misli izraze grafičkim kodom na stranom jeziku. One su korisne jer studente navikavaju na razlikovanje bitnih od nebitnih podataka u tekstu.

Od samog početka učenja jezika studente se potiče na slobodno pismeno izražavanje. Ono je u početku jednostavno (iznošenje osobnih podataka, predstavljanje prijatelja...), no, kako lingvističke sposobnosti studenata rastu, i ono postaje sve složenije. Polazeći od činjenice kako su pisma najčešći oblik pisane komunikacije u svakodnevnome životu, autori od 2. cjeline uvode model pisma kao studentima blizak oblik pismene vježbe. Naime, od njih traže da se pismom obrate zamišljenom prijatelju u Italiji (kako je proveo vikend, planovi za predstojeće praznike, osvrt na omiljeni film...). Cilj te vježbe je ne samo obogatiti vokabular nego i uočiti načine oslovljavanja, označavanja datuma, pisanja adresa i drugih konvencija vezanih uz pisanje pisma koje se često razlikuju od onih u materinskome jeziku.

Autori potom uvode gramatički dio služeći se jasno koncipiranim tabelama (prezent, prijedlozi, futur, imperfekt, povratni glagoli...). U ovoj fazi učenja udžbenik se nadopunjuje novim nastavnim materijalom, radnom bilježnicom koja sadržava cijelu lepezu dobro osmišljenih vježbi. Izravno prateći nastavni sadržaj iz udžbenika, predstavljaju jednostavno sredstvo kontrole naučene materije. I ovdje je vidljiv sintetički pristup gramatici u kojem studenti postupno akumuliraju dijelove jezika i slažu ih u cjelinu.

Sljedeći dio udžbenika čine kratki, autentični dijalozi. Predstavljeni su u situacijskim kontekstima iz svakodnevnog života, a pažljivim odabirom isključivo govornoga jezika iznimno su motivirajući i neartificijelni (predstavljanje i upoznavanje u društvu, snalaženje u nepoznatom prostoru, putovanje vlakom, odlazak u kupnju...). Dijalozi su popraćeni preglednim tabelama koje sadržavaju odgovarajuće komunikacijske elemente, a cilj im je potaknuti studente na uporabu tih elemenata kroz poseban tip govornih vježbi. Riječ je o tzv. *role-play* vježbama u kojima se, u ovom dijelu učenja, od studenata prvi puta traži da, rabeći upravo predstavljene leksičke strukture, osmisle kratke dijaloge. Izvlačenjem lingvističkog materijala iz teksta i njegovom transpozicijom u druge situacijske kontekste studenti razvijaju kreativnost te stječu uvid u izražajno bogatstvo jezika. Dodjeljuju im se zamišljene uloge u skladu s kojima improviziraju komunikacijske situacije (izražavanje slaganja / neslaganja, sumnji, nesigurnosti, mišljenja, želja...). Te vježbe imaju za cilj učvrstiti lingvističke navike studenata te ih približiti vještini samostalnog izražavanja vlastitih misli.

Govorne aktivnosti također se uvode postupno i sustavno. Od 2. do 6. cjeline uglavnom su praćene neposrednom intervencijom nastavnika koji, postavljajući jasno formulirana pitanja, studente ohrabruje na pružanje usmenoga odgovora. Od 6. cjeline, međutim, autori predviđaju samostalno usmeno izlaganje od strane studenata o zanimljivim temama (kulinarski recepti, omiljeni odjevni predmeti...). Svrha te vježbe jest osposobiti studente za što tečniju komunikaciju na stranome jeziku.

Svaka tematska jedinica (osim one uvodne) završava rubrikom „Conosciamo l'Italia“ („Upoznajmo Italiju“). Riječ je o maštovito osmišljenom dijelu udžbenika u kojem narativni tekstovi vjerno oslikavaju kulturno-društvenu zbilju Italije (regije i gradovi, sredstva javnog prijevoza, talijanski blagdani, gastronomija i osebnosti talijanske kuhinje uopće...). Imajući na umu činjenicu da je jezik sastavni dio kulture jednog naroda, učenje stranoga jezika nepotpuno je bez sistematskog stjecanja saznanja o kulturi naroda čiji jezik se uči. Toga su bili svjesni i autori ovog udžbenika koji kulturološku komponentu jezika od samog početka uspješno prožimlju s onom lingvističkom (pozdravi, načini oslovljavanja, razlike u konvencijama). Nakon tekstova slijedi leksička vježba višestrukog izbora (a, b, c) kojom se u prvome redu provjerava globalno razumijevanje. Nemoguće je ne primjetiti pažljivo birane, autentične fotografije koje prate ove tekstove. Na određen način i one pridonose uspješnom ostvarenju cilja ovog dijela udžbenika: u sve kutke svijeta prenijeti dašak Italije.

Radna bilježnica svojim sadržajem prati cjeline iz udžbenika. Vježbe i zadaci,

predviđeni za individualan rad, uistinu su raznovrsni: zasnivaju se na supstituciji, transformaciji, sintezi, nadopunjavanju teksta, višestrukom izboru. Zadaci su usklađeni s jezičnim znanjem i mogućnostima studenata, potiču njihovu kreativnost i samostalnost te imaju jasno definirane obrazovne ciljeve. Autori od 3. cjeline uvode poseban tip vježbe slušanja (*ascolto*). Studenti slušaju snimljen tekst interpretiran od strane izvornog govornika, a nakon slušanja odgovaraju na pitanja o tekstu. Cilj te, za početnike nimalo jednostavne, vježbe jest približiti ih vještini slušanja i razumijevanja govora te usvajanja fonološke komponente jezika koja uključuje izgovor, ritam i intonaciju. Svaka je cjelina popraćena završnim testom (*test finale*) koji osim gramatičkih zadataka sadrži mladima omiljenu leksičku vježbu, križaljku (*cruciverba*). Sustavno ponavljanje usvojenog gradiva zajamčeno je četirima testovima ponavljanja (*test di ricapitolazione*) smještenima iza svake 3. cjeline. Na samom kraju radne bilježnice autori su smjestili opći završni test (*test generale finale*) koji izvrsno integrira najbitnije obrađene lingvističke elemente.

Priručnik ovog udžbenika jako je koristan nastavni materijal namijenjen nastavnicima. Svaka nastavna jedinica koncipirana je u tri dijela. Uvodni dio ukratko iznosi glavne obrazovne ciljeve cjeline koja slijedi. U drugom dijelu autori sistematski prikazuju pojedine nastavne jedinice predlažući tijek obrade svake od njih. Riječ je o dobrodošlim prijedlozima i sugestijama koje imaju za cilj učiniti nastavno gradivo što pristupačnijim te pojednostavniti njegovo usvajanje. Treći dio čine rješenja svih vježbi, zadataka i testova iz radne bilježnice. Bitno je

naglasiti kako autori u svakom trenutku ostavljaju slobodu nastavniku da iznesene upute prilagodi potrebama i mogućnostima svojih studenata. Vrijedni spomena svakako su i tekstovi namijenjeni slušanju s kasetofona iz radne bilježnice koji su ovdje pretočeni u pisani oblik. Nastavniku mogu poslužiti kao tekstovi za diktiranje studentima čime se uvježbava grafička komponenta jezika.

Audiokaseta, odnosno audio CD, sadržava uvodne dijaloge pojedinih nastavnih cjelina iz udžbenika i tekstove za usmeno razumijevanje iz radne bilježnice.

Interaktivni CD-ROM novi je nastavni materijal zahvaljujući kojem studenti na aktivan i autonoman način imaju priliku još jednom proputovati kroz ponešto izmijenjene sadržaje iz udžbenika. Jednostavan je za uporabu, a svojom interaktivnošću jamči učinkovito i zabavno učenje.

„Progetto italiano 1“ udžbenik je u kojem su izvrsno uravnoteženi komunikacijski i gramatički elementi talijanskoga jezika. Primjerenim dijalozima i motivirajućim aktivnostima poticajan je i nastavnicima i studentima. Od samog početka autori vode računa o leksičkoj, gramatičkoj i fonološkoj progresiji u usvajanju jezika, a nastavni materijali međusobno su jako dobro usklađeni. Upute za rješavanje zadataka jasne su i koncizne. Preglednim tabelama, autentičnim fotografijama i bogatim koloritom postiže se razigranost koja zadržava pozornost i budi zanimanje studenata. Rabeći ga u nastavi, i sama mogu posvjedočiti kako su udžbenikom „Progetto italiano 1“ njegovi autori uistinu obogatili ponudu nastavnog materijala namijenjenog učenju talijanskoga jezika.

PROGETTO ITALIANO 2

„Progetto italiano 2“ drugi je u nizu koji čine tri udžbenika namijenjena učenju talijanskoga jezika, a svojim sadržajem izravno se nadovezuje na „Progetto italiano 1“. Autori T. Marin i S. Magnelli znanjem i umješnošću ostvarili su prilično ambiciozan cilj: udžbenik ne samo da je ostao na visini svog starijeg brata nego ga je u mnogočemu nadišao. Predviđajući od 90 do 100 sati nastavnog rada, nalazi se na popisu odobrenih udžbenika Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Cilj mu je osposobiti studente u svima četirima jezičnim vještinama, pružiti im kulturološki relevantne informacije i tako potrebu za istraživanjem jezika i kulture susjedne nam zemlje u njima učiniti stalno nazočnom. Nastavni materijal obuhvaća: udžbenik, radnu bilježnicu, priručnik za nastavnike, dvije audiokasete i audio CD.

Udžbenik čini 11 tematskih cjelina: 1. Un esame difficile, 2. Un conto corrente, 3. Città italiane, 4. Un po' di storia, 5. Stare bene, 6. Andare all'opera, 7. Andiamo a vivere in campagna, 8. Tempo libero e tecnologia, 9. Furto agli Uffizi, 10. Criminalità... e altre storie, 11. Che bello leggere.

Uvjerivši se u značaj i snagu koju pri usvajanju stranoga jezika imaju upravo sličice iz života, autori i ovdje, baš kao i u udžbeniku „Progetto italiano 1“, svaku cjelinu otvaraju dobro osmišljenim dijalogom. Istina, nešto su složeniji i jezično zahtjevniji, no i dalje prioritet u odabiru tema autori daju njihovoj aktualnosti i sposobnosti da pobude i zadrže interes kod onih kojima su namijenjeni (ispiti na fakultetu, slobodno vrijeme, kratka povijest Rima...).

Uvođenju kasetofona u nastavni proces prethodi kratak i dinamičan uvod u kojemu se studente nastoji „zagrijati“ za temu koja slijedi i potaknuti na razgovor o njoj (*riscaldamento*).

Tako pripremljeni i globalno upoznati sa sadržajem pristupaju slušanju teksta interpretiranog od strane izvornih govornika. Nakon ponavljanog slušanja (dvaput, triput) i samostalnog rješavanja zadatka tipa ispravno / pogrešno (*vero / falso*) studente se poziva na glasno čitanje teksta uz govorni model. Pritom nastoje svoj govorni izraz što više približiti onome izvornih govornika, što pridonosi usvajanju fonološke komponente jezika. Od studenata se zatim traži da daju pismene odgovore na jednostavna pitanja o tekstu. Ta vježba, osim kontrole globalnog razumijevanja teksta, služi kao diskretna priprema za pismeno izražavanje kojemu, u svoj njegovoj raznovrsnosti, ovaj udžbenik daje posebno mjesto.

Autori su se potrudili svaku cjelinu obogatiti studentima posebno zanimljivim „close-testom“. Tekst koji nadopunjuju tematski je blizak onome uvodnom, a poneke izmjene uključuju prije svega veću zastupljenost učestalih fraza iz govornog jezika mladih. Izostavljene riječi isključivo su gramatičke (relativne zamjenice, aorist, konjunktivi...), njihov popis nalazi se pokraj teksta, a smještene u novom jezičnom kontekstu, studente na jedinstven način potiču na intuitivno razmišljanje o jeziku.

Svaka cjelina sadržava i vježbu u kojoj se od studenata traži kratak pismeni sastav obrađenog teksta (*breve riassunto*). Ta je vježba jako dobar i taktičan uvod za ono što predstoji na samom kraju svake cjeline: pisanje pisma. Naime, upoznati

s učinkovitošću te vježbe iz udžbenika „Progetto italiano 1“, autori isti obrazac slijede i ovdje: studente stavljaju pred izazov pisanja pisma zamišljenom prijatelju u Italiji. Raznovrsne teme vjerno prate obrađene sadržaje iz udžbenika (studentska iskustva, sport, hobiji, socijalni problemi...). Krajnji cilj vježbe prilično je ambiciozan; razviti sposobnost tečnog, jasnog i preciznog pismenog izražavanja.

Bitno je naglasiti kako autori od samog početka imaju na umu važnost razvijanja vještine razumijevanja govorne poruke. Stoga, počevši od 3. cjeline, uvode jako stimulativnu vježbu slušanja (*ascolto*). Studente izlažu slušanju snimljenih autentičnih sadržaja pomno biranih tema (rezerviranje smještaja u hotelu, trgovi i fontane vječnoga grada...). Nakon slušanja slijede jasno koncipirane vježbe. Najčešće je riječ o nadopunjavanju teksta izostavljenim riječima ili o zadatku tipa višestrukog izbora, a cilj im je provjeriti globalno i detaljno razumijevanje kod studenata. Snimljene tekstove ovog udžbenika karakterizira izvorni jezik različitih registara i stilova čije je poznavanje uistinu neophodno pri uspješnom služenju nekim jezikom.

Nakon iscrpnoga rada na uvodnome tekstu autori izlažu gramatičke elemente predviđene za obradu u pojedinoj nastavnoj cjelini (zamjenice, aorist, konjunktivi, imperativ, gerund, infinitiv...). Pritom se služe jednostavnim, lako razumljivim tabelama. Niz pitanja u kojima se od studenata traži usmeno pružanje odgovora popraćen je brojnim pismenim vježbama iz radne bilježnice kojima se usvojeni gramatički elementi dodatno uvježbavaju.

Majstorski balansirajući između gramatičkih i leksičkih pojava, u ovoj fazi

učenja autori uvode kratke, stimulativne dijaloge kojima predstavljaju suvremeni, govorni jezik.

U *role-play* vježbama koje slijede, rabeći upravo uvedene leksičke elemente, studenti osmišljavaju kratke dijaloge (traženje informacija, snalaženje u gradu, izražavanje nevjerice...). Tim dinamičkim govornim aktivnostima uvježbavaju se pojedine jezične pojave, a krajnji cilj je osposobiti studente da njima aktivno vladaju i samostalno ih rabe u govornome jeziku.

Ono što potom slijedi pažljivo su birani nastavni sadržaji koji predstavljaju izvrstan spoj leksičke i kulturološke komponente talijanskoga jezika. Tako 2., 3., 7. i 8. cjelina sadržavaju autentične reklamne oglase (traženje stana, reklamiranje hotela...). U 1., 3., 5., 8. i 10. cjelini smjestili su se jezično prilagođeni članci iz kulturnih talijanskih novina „Repubblica“, „Donna moderna“, „Panorama“ i „Espresso“, dok 3., 5., 9., 10. i 11. cjelina obiluju ulomcima iz književnih djela vrsnih talijanskih autora kao što su E. Biagi, U. Eco, A. Moravia, M. D'Orta, O. Fallaci i S. Tamaro. Ti atraktivni i lako čitljivi tekstovi popraćeni su adekvatnim vježbama. Uglavnom je riječ o nadopunjavanju teksta izostavljenim riječima ili se studente poziva na usmeno sažimanje glavnih misli teksta. Prikladnim za produbljivanje znanja o jeziku autori s pravom drže kanconu, nezaobilazni segment talijanske kulture. Tako, primjerice, 3., 6., 7. i 10. cjelinu krase pjesme glazbenika svjetskoga glasa kao što su L. Carboni, L. Dalla, A. Celentano i mladima posebno blizak Jovanotti. Kontrola razumijevanja pročitanog teksta predviđena je dovtljivo formuliranim pitanjima. Didaktički opravdanima

pokazale su se i fotografije. Smjestivši ih u 4., 6., 7. i 8. cjelinu, autori pozivaju studente na usmeni komentar tih zaustavljenih trenutaka stvarnosti. 2. i 9. cjelina mogu se podičiti najfrekventnijim talijanskim poslovicama. Neke od njih autorima su poslužile za uvođenje relativne zamjenice *chi*, dok su druge odabrane kao poticaj za razgovor i usporedbu s poslovicama iz materinskoga jezika studenata.

Svaka tematska cjelina ovog udžbenika završava iznimno dobro prihvaćenom rubrikom „Conosciamo l'Italia“ („Upoznajmo Italiju“). Nepretencioznim tekstovima autori su se potrudili informirati studente o svim onim temama nužnim za istinsko poznavanje talijanske zbilje (obrazovni i ekonomski sustav, značajke najvećih gradova, umjetnost, problemi suvremene Italije...). Pitanja o tekstu koja slijede imaju za cilj provjeriti globalno razumijevanje kod studenata te ih na maštovit način potaknuti na usmeno izlaganje vlastitih misli. Percipirajući kulturu nerazdvojivim segmentom zemlje čiji jezik se uči, autori tom rubrikom pridonose razvitku osjećaja trpeljivosti prema kulturi, običajima i načinu života talijanskoga naroda.

Još jedna osobitost resi ovaj udžbenik; u gotovo svim rubrikama „Conosciamo l'Italia“ navedene su adrese zanimljivih internetskih stranica u kojima se stečena kulturološka znanja mogu dodatno proširiti. Njihova osnovna svrha jest odškrinuti studentima prozor jednog novog svijeta i tako kod njih stvoriti istinsku potrebu za „istraživanjem Italije“.

Radna bilježnica prateći je nastavni materijal ovog udžbenika iako ju je moguće rabiti samostalno te kao dodatak drugim udžbenicima talijanskoga jezika.

Koncipirana je u 11 nastavnih cjelina koje uistinu obiluju maštovitim vježbama i zadacima. Osim već dobro poznatih vježbi supstitucije, transformacije, sinteze, nadopune teksta te onih višestrukog izbora, valja naglasiti da svaka cjelina sadrži vježbu slušanja (*ascolto*). Na kaseti i CD-u snimljeni tekstovi atraktivni su i tematski vezani uz udžbenik (učenje stranih jezika u talijanskim školama, gradovi Sicilije, kratka povijest talijanskog jezika...). Imajući na umu svu složenost talijanskih prijedloga kao gramatičke pojave i poteškoće na koje, suočavajući se s njima, nailaze svi oni koji talijanski jezik uče ili njime već solidno vladaju, autori su osjetili potrebu u svakoj cjelini smjestiti kratku stimulativnu vježbu kojom se prijedlozi dodatno uvježbavaju. Naime, riječ je o tekstovima poznatih kancona te novinskim i književnim člancima koje studenti nadopunjavaju izostavljenim prijedlozima (*preposizioni*).

Svaka se cjelina radne bilježnice zatvara jednostavno koncipiranim završnim testom (*test finale*) koji čini dobro osmišljeni zadatak tipa višestrukog izbora (a, b, c), Nadalje, radna bilježnica broji četiri testa ponavljanja (*test di ricapitolazione*) znanjački smještenih iza svake 3. cjeline, a na samom kraju nalaze se četiri hvale vrijedna testa (*test di progresso*) koji u središte stavljaju sintaksu i leksik talijanskoga jezika. Sve vježbe i zadaci ove radne bilježnice didaktički su dobro definirani, a nerijetko su praćeni i odgovarajućim primjerima koji služe kao modeli pri izradi zadataka.

Priručnik ovog udžbenika nastavni je materijal koji sadržajem u potpunosti prati udžbenik; čine ga 11 nastavnih cjelina od kojih je svaka podijeljena na tri lako uočljiva

dijela. U prvom dijelu autori ukratko iznose glavne smjernice cjeline koja slijedi. Drugi dio sadrži detaljan prikaz pojedinih nastavnih jedinica s brojnim i maštovitim prijedlozima kako pojedine nastavne aktivnosti učiniti što svrsishodnijima i studentima zanimljivijima. Posljedni dio sadrži rješenja svih vježbi, zadataka i testova iz radne bilježnice koji studentima mogu poslužiti za autokorekciju u samostalnemu radu. Ovaj je priručnik jako koristan nastavnicima jer putovanje kroz stranice udžbenika čini sigurnijim i, svakako, maštovitijim.

Na dvjema audiokasetama, odnosno audio CD-u, smjestili su se uvodni testovi pojedinih nastavnih cjelina iz udžbenika te tekstovi namijenjeni slušanju iz udžbenika i radne bilježnice.

„Progetto italiano 2“ udžbenik je čiju glavnu okosnicu čine gramatička, leksička i fonološka progresija u usvajanju jezika. Kulturološka komponenta talijanskoga jezika nenametljivo se provlači cijelim udžbenikom, a svoj kreativni zamah doživljava u rubrici „Conosciamo l'Italia“. Sistematičan rad na četirima jezičnim vještinama, usredotočenost na govorni jezik, prije svega onaj mladih, te začuđujuće dobra usklađenost s drugim nastavnim materijalima čine ovaj udžbenik uistinu osobitim. U lakoću kojom osvaja kako nastavnike, tako i studente imala sam se prilike i sama uvjeriti služeći se njime u nastavi.

PROGETTO ITALIANO 3

„Progetto italiano 3“ posljednji je u ovoj seriji udžbenika namijenjenih učenju talijanskoga jezika. Namijenjen je onima koji talijanskim jezikom već prilično dobro

vladaju, a uključuje od 80 do 100 nastavnih sati. Didaktički cilj mu je učvrstiti i proširiti ranije usvojene gramatičke, leksičke i kulturološke spoznaje o jeziku kod studenata.

„Progetto italiano 3“ udžbenik je koji se može rabiti potpuno neovisno o svojim dvama prethodnicima od kojih se strukturalno bitno razlikuje, a izvrsna je priprema za polaganje ispita iz talijanskoga jezika za stupnjeve B2 (CELI 3) i C1 (CELI 4). Nastavni materijal obuhvaća udžbenik i priručnik s rješenjima. Udžbenik je podijeljen u tri jasno koncipirana dijela: 1. Tekstovi (*test*), 2. Testovi provjere znanja (*test di verifica*), 3. Vježbe (*esercizi*).

Prvi, najopsežniji dio sastoji se od 40 kratkih cjelina kojima dominiraju pažljivo birani uvodni tekstovi. Tematski su uistinu atraktivni (alternativna medicina, astrologija, održivi turizam, talijanski dijalekti...), a riječ je o ponešto izmijenjenim člancima preuzetim iz talijanskih novina „La Repubblica“, „Donna Moderna“, „Panorama“, „L'Espresso“, „Grazia“ i „Vera“ te o ulomcima iz knjiga ili tekstova svjetski poznatih talijanskih autora kao što su G. Rodari, U. Eco, A. Baricco, E. Biagi, A. Moravia i D. Buzzati. 6., 10. i 35. cjelina sadrže jezično prilagođene tekstove preuzete s web-stranica. Važno je uočiti kako su izvori svih tekstova jasno navedeni, čime autori ostavljaju mogućnost samostalnog proširivanja znanja o iznesenim temama.

Numeriranjem redaka pojednostavnilo se snalaženje na tekstu u raznovrsnim aktivnostima koje se jednakim redoslijedom u svakoj cjelini nižu jedna za drugom:

1. Priprema za čitanje (*pre – lettura*),
2. Razumijevanje teksta (*comprensione del testo*),
3. Razmišljanje o tekstu (*riflessione*)

sul testo), 4. Rad na leksiku (*lavoro sul lessico*), 5. Rad na jeziku (*lavoro sulla lingua*), 6. Pismeni rad (*produzione scritta*), 7. Lingvističko razmišljanje (*riflessioni linguistiche*).

Priprema za čitanje (*pre – lettura*) jedina je vježba koja prethodi čitanju teksta. Uglavnom se radi usmeno i u paru. Studente se maštovito i originalno potiče na predviđanje teme teksta. Ponekad je to na temelju sugestivnog naslova teksta, ključnih riječi te fotografija, a ponekad nakon brzog čitanja pojedinih paragrafa teksta. Ta stimulativna aktivnost ima dobro definiran cilj, a to je pobuditi i zadržati interes studenata za tekst koji slijedi.

Sljedeća vježba razumijevanja teksta (*comprensione del testo*) temelji se na jednom od tri zadatka: onome višestrukoga izbora (a, b, c, d), zadatku tipa ispravno / pogrešno (*vero / falso*) ili na nizu jasno formuliranih pitanja. Ono što tu vježbu čini posebnom jest ograničen broj riječi u odgovoru (maksimalno 20) čime se studente dodatno potiče na preciznost i jasnoću u pismenom izražavanju. Cilj vježbe je provjeriti globalno razumijevanje sadržaja teksta.

Detaljnije razumijevanje teksta, međutim, provjerava se vježbom razmišljanja o tekstu (*riflessione sul testo*) u kojoj se od studenata traži da, ploveći naznačenim redcima i paragrafima teksta, u njemu pronađu riječi i izraze koje značenjem odgovaraju onima danima ili ih se stavlja pred izazov formuliranja vlastitih rečenica korištenjem danih riječi, odnosno reformuliranja već zadanih rečenica. Upravo ta kreativna vježba u kojoj se riječi smještaju u potpuno izmijenjen kontekst značajno pridonosi sistematskom proširivanju vokabulara studenata te ih

potiče na „razmišljanje na talijanski“.

Sistematičan rad na leksiku (*lavoro sul lessico*) predviđen je sljedećom vježbom koja ima za cilj upoznati studente s uistinu neiscrpnim leksičkim mogućnostima talijanskoga jezika. U svakoj se cjelini autori trude ponuditi maštovite, originalne aktivnosti. Tako, primjerice, studente navode da se prisjete sinonima ili antonima danih riječi ili pak da od danih glagola formiraju pripadajuće imenice. Hvale vrijedna svakako je vježba iz 37. cjeline (*riflettiamo sui gesti*) u kojoj se od studenata traži da sličice s najtipičnijim talijanskim gestama i pokretima povežu s odgovarajućim značenjem. Osim leksičke, ta vježba sadrži i ne manje bitnu kulturološku komponentu.

Rad na jeziku (*lavoro sulla lingua*) uvježbava se pismenom aktivnošću koja slijedi. Uglavnom je riječ o gramatičkim ili leksičkim „close – testovima“ kojima se predstavljaju najučestaliji idiomi i lokucije talijanskoga jezika. Maštovitost autora i u ovoj je vježbi stalno nazočna. Tako, primjerice, 11. cjelina sadrži studentima posebno zanimljive SMS i e-mail sličice, dok su u 29. cjelini smjestili najslavniju napoletansku kanconu „O' sole mio“.

Sljedeća vježba usmjerena je prema sposobnosti pismenog izražavanja (*produzione scritta*). Naime, studenti se stavljaju pred nimalo jednostavan zadatak pisanja sastava. Često je riječ o pisanju pisma zamišljenom prijatelju pri čemu su teme uistinu zanimljive i šarolike (pozitivni i negativni aspekti samačkoga života, osnovne značajke vlastitoga naroda...). Katkada se od njih traži iznošenje vlastitih misli o zadanoj temi (traženje posla, kriminal u društvu...) ili, jednostavno, sažimanje pročitano g teksta. Zadatak te

vježbe je osposobiti studente za pismeno prenošenje poruke.

Epilog svake cjeline čini kratak odlomak (*riflessione linguistica*) u kojem autori iznose razlike u značenju naoko semantički sličnih riječi (*oculista* ≠ *ottico*, *bevanda* ≠ *bibita*...), etimologiju pojedinih riječi (*ferragosto*, *paparazzo*...) ili predstavljaju izraze specifične talijanskome jeziku. Važno je uočiti kako su autori pri odabiru analiziranih izraza bili vođeni kriterijem frekventnosti uporabe svake od njih.

Na samom kraju svake cjeline autori sugeriraju uporabu dopunskih udžbenika „Ascolto Avanzato“ i „La Prova orale 2“ u kojima su smješteni tekstovi tematski bliski onima iz udžbenika „Progetto italiano 3“.

Drugi dio udžbenika čini osam brižno sastavljenih testova provjere znanja (*test di verifica*). Svaki test sadrži pet zadataka od kojih svaki nosi deset bodova. Zadaci i pripadajuće im cjeline jednako su numerirani čime se olakšava snalaženje u testu i pruža mogućnost parcijalne izrade zadataka. Riječ je o kognitivnim vježbama koje aktiviraju studentovo znanje o jeziku, potiču ga na razmišljanje o pravilima uporabe i na njihovo svjesno primjenjivanje.

Na samom kraju udžbenika smjestio se treći, posljedni dio koji čine vježbe (*esercizi*). Podijeljen na 19 gramatički relevantnih dijelova, taj je dio sastavljen od široke lepeze vježbi čija je svrha sistematsko ponavljanje gramatičkih komponenti jezika.

Priručnik s rješenjima nastavni je materijal koji pregledno i sažeto nudi rješenja svih vježbi, zadataka i tekstova iz udžbenika. Jednostavan za uporabu, potpuno je jednak udžbeniku.

„Progetto italiano 3“ udžbenik je koji je u cijelosti opravdao svoj osnovni didaktički cilj: potaknuti studente na aktivno razmišljanje o jeziku. Autentični tekstovi s idiomima, lokucijama i izrazima specifičnim talijanskome jeziku otvaraju prozor u prostran svijet njegovih leksičkih mogućnosti. Važno je napomenuti kako su tekstovi tematski i lingvistički uvijek zanimljivi, novi i svježiji, a aktivnosti koje slijede temelje se na motivirajućoj induktivnoj filozofiji otkrivanja. Autentične fotografije vedrog kolorita uvelike pridonose njegovoj vizualnoj atraktivnosti. T. Marin i S. Magnelli ovim su udžbenikom namijenjenim strancima ponudu nastavnog materijala za učenje talijanskoga jezika obogatili na jedinstven način.

